

2008

JAN

FEB

MRT

APR

MEI

JUN

JUL

AUG

SEP

OKT

NOV

DEC

JAN

FEB

MRT

APR

MEI

JUN

JUL

AUG

SEP

OKT

NOV

DEC

Rijksmuseum Twenthe Jaarverslag

JAN

FEB

MRT

APR

MEI

JUN

JUL

AUG

SEP

OKT

NOV

DEC

2008

Inhoud

6 Inleiding

Tentoonstellingen en presentaties

- 12** Joseph Benoît Suvée en het neoclassicisme
17 Dordtse Meesterwerken uit de Gouden Eeuw
17 Emo Verkerk
18 Pjotr Müller. Beelden
21 Delft, Meissen, Loosdrecht. Aardewerk en porselein uit Nederland en Duitsland
29 *Depot VBVR*: Cragg, Flanagan, Gilbert & George, Long, Lord, Pope
34 Ine Vermees
37 Cornelis Troost uit het Koninklijk Oudheidkundig Genootschap
42 Carel Visser

Aanwinsten

- 31** Alexander Roslin
36 Schenking uit *depot VBVR*
39 Schenking uit collectie *KK*
40 Curdin Tones
40 herman de vries

Educatie

- 15** In de voetsporen van Monet
16 Kunstkick
20 Jouw Paradijs, Mijn Paradijs
23 Juniormuseumweekend
24 Kijk en luister
28 Oma's RAT
39 Kinderactiviteiten in de herfstvakantie

JAN

FEB

MRT

APR

MEI

JUN

JUL

AUG

SEP

OKT

NOV

DEC

- 43 Het Ei van Visser
- 43 Radio Visser
- 46 Schilder de hemel

Lezingen en cursussen

- 15 Cursus Kunstgeschiedenis in vogelvlucht
- 18 Lezing Emo Verkerk
- 20 Lezing Pjotr Müller
- 20 Lezing De invloed van de klassieken
- 23 Lezing De introductie van een nieuwe stijl
- 24 Workshop Filosoferen over moderne kunst
- 25 Lezing Architectuur in Nederland
- 39 Cursus Kijken naar moderne kunst
- 41 Drienerwoldelezing
- 46 Lezing over Cornelis Troost

Evenementen

- 12 Taxatiedag Christie's
- 16 Poëziemarathon Enschede
- 19 Nacht van Kunst en Muziektheater
- 23 27ste Nationaal Museumweekend.
- 25 Performances aan de Cultuurmijl
- 27 Balenfestival
- 27 Museumnacht
- 31 Project Hofdames
- 32 Week van de vrijwilligers
- 41 Zomeravondconcerten
- 34 Maatschappelijk betrokken ondernemen
- 35 Gogbot 2008
- 35 Opnames Tussen Kunst & Kitsch
- 36 Week van de geschiedenis
- 44 De Gewaande Krijgsman

Overig

- 24 Afscheid Dorothee Cannegieter
- 26 Magazine
- 28 Bezoek minister Plasterk
- 45 Kunst, katoen en kastelen
- 45 Magazine

JAN

FEB

MRT

APR

MEI

JUN

JUL

AUG

SEP

OKT

NOV

DEC

Inleiding

Inleiding

Dit jaar werd de Cultuurnotaperiode 2005-2008 afgerond. Voor het eerst trok het museum in deze periode jaarlijks een bezoekersaantal van meer dan 40.000. Ook in 2008 is aan de met het ministerie van OCW gemaakte prestatie-afspraken voldaan. Het aantal jongeren dat in schoolverband het museum bezocht, ruim 11.900, was bijna het dubbele van het met OCW afgesproken aantal.

Voor de Cultuurnotaperiode 2009-2012 streeft het museum naar een stijging van het bezoekersaantal van gemiddeld 45.000.

2008 was een jaar met ingrijpende interne bouwkundige activiteiten. Na de zomer werd na lange voorbereiding gestart met de modernisering van de beveiligingssystemen en de bouw van een nieuwe meldkamer boven de entreehal. De publieksvoorzieningen in de hal, zoals de winkel, de garderobe en de toiletten, worden gerenoveerd en deels verplaatst. Ook aan de al eerder geplande uitbreiding van het Museumatelier voor schoolgroepen is nu begonnen. Het nieuwe atelier beschikt over een veel betere outillage dan de huidige, nogal geïmproviseerde accommodatie en is bovendien volledig toegankelijk voor mindervalide kinderen.

Ondanks de onvermijdelijke overlast zijn de medewerkers aan de balie en in de winkel er in geslaagd de hinder voor de bezoekers zo veel mogelijk te beperken. Alle publieksactiviteiten zijn dan ook gewoon doorgegaan.

Ook de ingrepen in de directe omgeving van het museum, waaronder de aanleg van de Cultuurmijl, de deels afgesloten toevalswegen en de steeds veranderende, dikwijls ingewikkelde routing naar het museum, hebben in elk geval geen daling van het bezoekersaantal tot gevolg gehad.

2008 was ook een jaar met een directeurswisseling: Dorothee Cannegieter nam afscheid als directeur van het Rijkmuseum Twenthe en werd op 1 april opgevolgd door Lisette Pelsers, die voorheen als hoofd presentaties en conservator hedendaagse kunst in het museum werkzaam was.

Een hoogtepunt was de aankoop van twee 18de-eeuwse portretten van de Zweedse schilder Alexander Roslin. De werken vertegenwoordigen een type portret dat tot nog toe niet in Nederlandse openbare collecties vertegenwoordigd was en vormen een belangrijke aanwinst voor de Collectie Nederland. De portretten konden worden aangekocht dankzij aanzienlijke bijdragen van de Mondriaan Stichting, de Vereniging Rembrandt en het Roelvinkfonds.

Hoewel het museum de afgesloten Cultuurnotaperiode inging zonder een structureel eigen aankoopbudget, is de collectie door selectieve aankopen als deze zowel kwalitatief als kwantitatief gegroeid. In de genoemde periode kon voor een bedrag van € 799.500 aan aankopen worden besteed. In 2007 werd, eveneens met

JAN

externe bijdragen, waaronder die van de Vereniging van Vrienden, een ensemble behangschilderijen van Jacob van Strij gekocht.

FEB

Ook door belangrijke schenkingen uit particulier bezit kon de collectie worden uitgebreid. Adriaan van Ravesteijn schonk uit de collectie *depot VBVR* een samenhangende groep werken van Ad Dekkers, Peter Struycken en Armando en elf vroege tekeningen van Carel Visser.

MRT

Uit de particuliere collectie *KK* werden een kleine twintig werken geschonken van Reinier Lucassen, Jan Commandeur, David van de Kop, Henk Visch, Mimmo Paladino, Nicola de Maria, Felix Droese en Mitja Tuček.

APR

Aan het eind van het jaar is een overeenkomst gesloten met een grote particuliere verzamelaar voor de overdracht in langdurig bruikleen van zijn collectie. Naast een veertigtal werken van jonge kunstenaars uit China, onder wie Li Song Song, Guo Jin, Luo Fa Hui, Luo Ji, Shen Xiatong, Wang Cheng Yun en Zhao Nengzhi, omvat de collectie werken van internationaal bekende kunstenaars als Frank Stella, Louise Nevelson, Joseph Kosuth, Damien Hirst, Marina Abramowicz, Günther Förg, Stephan Balkenhol en Tal R, maar ook van Nederlandse kunstenaars als J.C.J. van der Heyden, Rob van Koningsbruggen, René Daniëls, Emo Verkerk, Koen Vermeule en Charlotte Schleiffert. De verzamelaar is bereid het museum in de komende jaren te ondersteunen met aankopen en financiële bijdragen voor bijzondere projecten.

MEI

JUN

Omstreeks dezelfde tijd werd een nieuw Fonds op Naam opgericht, beheerd door de Vereniging Rembrandt. Het Fonds Leppink-Postuma wordt gevormd door vijf jaarlijkse termijnen van € 40.000 en is bestemd voor het doen van schenkingen ten behoeve van aankopen, in het bijzonder voor het Rijksmuseum Twenthe of in de tweede plaats voor een van de andere Overijsselse musea.

JUL

AUG

Met de tentoonstellingen *Joseph Benoît Suvée en het neoclassicisme*, *Pjotr Müller*, de Engelse kunstenaars uit *depot VBVR*, *Cornelis Troost uit het Koninklijk Oudheidkundig Genootschap* en *Carel Visser* was de aandacht goed verdeeld over de 18de eeuw en de moderne kunst. *Joseph Benoît Suvée en het neoclassicisme* kwam tot stand in samenwerking met de Brugse Musea. Deze samenwerking wordt in 2009 voortgezet met *Bozzetti. Olieverfschetsen uit de barok*. Deze tentoonstelling van circa 50 bozzetti van Oostenrijkse, Duitse en Italiaanse schilders uit de Alte Galerie am Landesmuseum Joanneum in Graz doet achtereenvolgens Brugge, Graz, Enschede en Brno aan.

SEP

OKT

Ook op stedelijk niveau is de samenwerking met collega-instellingen verstevigd. Met de opening van het complex het Rozendaal in april, met daarin gevestigd Museum Twentse Welle en 21rozenaal actuele kunst, heeft het Kunstkwartier Roombeek vorm gekregen. Tussen deze instellingen, het Rijksmuseum Twenthe en het nabij gelegen Medialab Enschede vindt regelmatig overleg plaats over programmering en gezamenlijke activiteiten. In het najaar werd begonnen met het plaatsen van gezamenlijke advertenties in NRC en Volkskrant. Voor 2009 staat in het hele

NOV

DEC

JAN

Kunstkwartier een presentatie van de 'best of' uit de lichte eindexamens van AKI ArtEZ Academie voor beeldende kunsten Enschede op het programma.

FEB

Met de gemeente Enschede is het museum in gesprek over een in 2009 te sluiten raamovereenkomst voor het beheer van de gemeentelijke kunstcollectie. Daarbij zal het in eerste instantie gaan om het fysiek beheer, waarbij het museum zijn kennis en expertise op het gebied van conservering en restauratie ter beschikking stelt. De samenwerking kan echter ook verder vorm krijgen in adviezen op een breder terrein, zoals registratie en presentatie.

MRT

APR

Het museum heeft ook in 2008 weer gewerkt aan een vergroting van het draagvlak voor alle activiteiten. Meer organisaties, overheden en particulieren waren bereid tot (financiële) ondersteuning. Naast de al genoemde bijdragen aan de collectie, ondersteunden Gemeente en Provincie de educatieve projecten, die in toenemende mate ook werden gevolgd door scholen van buiten de stad. Met de Rabobank Enschede-Haaksbergen werd een sponsorovereenkomst gesloten. Hiermee is de bank, naast Grolsch, hoofdsponsor van het museum. De directie van de Rabobank Enschede-Haaksbergen heeft zich bovendien bereid verklaard het museum bij bijzondere projecten op incidentele basis te willen ondersteunen.

MEI

JUN

De belangstelling voor de website en het aantal abonnees op de digitale Nieuwsbrief is nog steeds groeiende en het Magazine wordt goed ontvangen. Uit het publieksonderzoek van de Museummonitor (NPS NIPO) blijkt dat de waardering voor het museum onveranderd bovengemiddeld positie blijft. De waardering voor de tentoongestelde collectie is in vergelijking met andere kunstmusea hoog. Het bezoek uit andere delen van het land dan de eigen provincie steeg tot iets meer dan 50%. De gemiddelde verblijfsduur neemt toe en is relatief hoog ten opzichte van de kunstmusea als geheel.

JUL

AUG

Voor 2009 zijn financiële middelen gereserveerd voor het intensiveren en professionaliseren van de communicatieactiviteiten van het museum. De voornaamste doelen zijn het versterken van de positie binnen de eigen regio, het vergroten van de naamsbekendheid in Nederland en een positieve profilering in de lokale, regionale en landelijke media.

SEP

OKT

Tot slot zijn in 2008 de voorbereidingen getroffen voor een volledige herinrichting van de collectiepresentatie. Door de groei en ontwikkeling van de collectie is de huidige, ruim dertien jaar oude inrichting aan vernieuwing toe. In de nieuwe opstelling ligt de nadruk meer op de kwaliteit van de individuele stukken. De routing wordt verbeterd.

NOV

DEC

Voor de nieuwe inrichting is een voorlopig schetsontwerp gemaakt door bureau Van der Wijst interieurarchitecten bni bno, in samenwerking met Julian Wolse, OTH (Ontwerpgroep Trude Hooykaas bv).

JAN

Met een multimediasgids kan de bezoeker straks zijn weg vinden langs de topstukken. De gids wordt ontwikkeld in samenwerking met Guide ID. In een publicatie, die momenteel wordt voorbereid met uitgeverij Ludion, zijn dezelfde topstukken terug te vinden.

FEB

De nieuwe collectiepresentatie zal de profilering van het Rijksmuseum Twenthe als een breed kunstmuseum met een collectie van hoge kwaliteit versterken.

MRT

APR

MEI

JUN

JUL

AUG

SEP

OKT

NOV

DEC

JAN

FEB

MRT

APR

MEI

JUN

JUL

AUG

SEP

OKT

NOV

DEC

Taxatiedag

Taxatiedag Christie's

Op woensdag 16 januari taxeerden specialisten van het veilinghuis Christie's 20ste-eeuwse schilderijen en werken op papier. Het veilinghuis had bijzondere aandacht voor kunst van Jan Sluijters, Jan Toorop, Piet Mondriaan, Ferdinand Hart Nibbrig, Co Breman, Charley Toorop, Edgar Fernhout, M.C. Escher, Johan Dijkstra, Jan Wiegers, Gerrit Benner, Karel Appel, Lucebert en Jan Schoonhoven.

JAN

FEB

MRT

APR

MEI

Joseph Benoît Suvée en het neoclassicisme

JUN

JUL

AUG

SEP

OKT

NOV

DEC

De eerste grote tentoonstelling van het jaar was gewijd aan een van de voortrekkers van het neoclassicisme in de Zuidelijke Nederlanden: Joseph Benoît Suvée. Na de tentoonstelling *Het jaar van de 18de eeuw* in 2007, die een overzicht gaf van de schilderkunst in de Noordelijke Nederlanden, was nu te zien hoe in dezelfde periode het neoclassicisme in het zuiden tot ontwikkeling kwam. In de schilderkunst van Noord-Nederland zou deze stijl nooit tot grote bloei komen en in het zuiden behiel-

Joseph Benoît

JAN

FEB

MRT

APR

MEI

JUN

JUL

AUG

SEP

OKT

NOV

DEC

den steden als Antwerpen en Gent lange tijd hun baroktraditie. Brugge echter vestigde relatief vroeg een neoclassicistische schildertraditie.

Historie- en portretschilder Joseph Benoît Suvée (1747-1807) speelde hierin een voortrekkersrol. Hij studeerde in Parijs en won er de felbegeerde Prix de Rome. Later werd hij leraar aan de Parijse Academie en directeur van de Franse Academie van Schone Kunsten in Rome. Hij moedigde jonge kunstenaars uit zijn vaderstad aan tot voortzetting van hun studie in Parijs en Rome, onder wie Jean-Bernard Duvivier, Joseph Ducq, Joseph Denis Odevaere en Frans Joseph Kinsoen. Deze vooruitstrevende Brugse schilders gingen deel uitmaken van de internationale kunstwereld. Zo vond vanuit Brugge de nieuwe neoclassicistische stijl ingang in de Zuidelijke Nederlanden. De tentoonstelling liet deze ontwikkeling zien. Spectaculair waren de historiestukken en portretten, van een formaat dat in de Noordelijke Nederlanden ongekend was. Behalve schilderijen waren er getekende figuur- en landschapstudies en ontwerptekeningen.

De tentoonstelling, die te zien was van zaterdag 2 februari tot en met zondag 5 mei, kwam tot stand in samenwerking met de **Brugse musea** en was eerder te zien in het Groeningemuseum en in het Arentshuis in Brugge.

'Suvée' werd geopend door **Manfred Sellink**, directeur van de Brugse musea. Bij de tentoonstelling werd een gelijknamige catalogus uitgegeven, onder redactie van **Sandra Janssens**, adjunct-conservator Stedelijke Musea Brugge en **Paul Knolle**, conservator oude kunst Rijksmuseum Twenthe.

In de maanden maart en april werden lezingen georganiseerd over de periode van het neoclassicisme in Europa door specialisten op verschillende vakgebieden: archeoloog **Diana Wild**, adjunct-conservator van het Groeningemuseum in Brugge **Sandra Janssens** en architectuurhistoricus **Freek Schmidt**.

Suvée

JAN

FEB

MRT

APR

MEI

JUN

JUL

AUG

SEP

OKT

NOV

DEC

Kunstgeschiedenis

Kunstgeschiedenis in vogelvlucht

Vanaf 22 januari vond voor de derde keer een korte kennismakingscursus Kunstgeschiedenis plaats, in samenwerking met de Volksuniversiteit Enschede. Het theoretisch gedeelte werd gecombineerd met korte bezoeken aan de museumzalen. De cursus werd gegeven door kunsthistoricus **Irene Sloet** en bestond uit acht afleveringen. De laatste vond plaats op 1 april.

In de voetsporen van Monet

In samenwerking met het museum ontwikkelde het Bonhoeffer college een project voor bijzonder begaafde leerlingen. Op 24 januari vond een rondleiding plaats waarin het schilderij *Falaises près de Pourville* van Claude Monet centraal stond. Naar aanleiding van foto's van de rotskust die Monet afbeeldde, gingen de leerlingen zelf op een impressionistische manier schilderen in het Museumatelier. Op school maakten ze vervolgens een reisbrochure met bezienswaardigheden die met Monet te maken hebben en met alle bijbehorende informatie om de reis te kunnen maken. Op 27 maart volgde de afsluiting in de Gobelinzal, met de presentatie van de reisbrochure en de schilderijen door de leerlingen aan de ouders.

JAN

FEB

MRT

APR

MEI

JUN

JUL

AUG

SEP

OKT

NOV

DEC

Poëziemarathon

Poëziemarathon Enschede

Tijdens de Poëziemarathon Enschede van vrijdag 1 tot en met zondag 3 februari presenteerden de culturele instellingen van de stad een gemeenschappelijk programma. Twee onderdelen vonden plaats in het museum: een workshop gedichten schrijven bij kunst door schrijfdocent en dichteres **Mirjam Janssen** en een lezing over de liefdespoëzie uit het Hooglied door beeldend kunstenaar **Arent Weevers**. Tijdens de lezing werd de korte film *You're my favourite* vertoond waarin teksten uit het Hooglied worden gedeclameerd. De film werd gemaakt door studenten van de Universiteit Twente en de kunstacademie AKI ArtEZ te Enschede, onder regie van Arent Weevers.

Kunstkick

Kunstkick vindt sinds 2005 elk jaar plaats van februari tot en met juni. Leerlingen uit klas 3 en 4 van het VMBO, klas 4 en 5 van de HAVO en klas 4, 5 en 6 van het VWO volgen workshops van kunstenaars, die het jaar daarvoor zijn afgestudeerd aan

de Academie voor beeldende kunst AKI, ArtEZ in Enschede. De kunstenaars worden geselecteerd uit de eindexamententoonstellingen. Daarbij wordt gelet op kwaliteit en op een afwisseling aan disciplines. De kunstenaars van dit jaar waren:

Mirna Limon (*Beeldhouwen*), met zowel ruimtelijk werk als tekeningen, **Jasmijn Miltenburg** (*Gemengde media*) met performances, video en fotografie, **Aafke van Ewijk** en **Yvonne Sundag** (*Art & Communication Design*) met stopmotion-animaties, **Inga Meike Arling** (*Architectonische vormgeving*) met gebruiksvoorwerpen van ongebruikelijke materialen en **Helene Gandolfi** (*Autonoom / Gemengde media*) met interactieve kunstwerken, die geactiveerd konden worden door een mobiele telefoon.

JAN

FEB

MRT

APR

MEI

JUN

JUL

AUG

SEP

OKT

NOV

DEC

Dordtse Meesterwerken

Dordtse Meesterwerken uit de Gouden Eeuw

Nog tot en met zondag 2 maart was de tentoonstelling *Dordtse Meesterwerken uit de Gouden Eeuw* te zien met ruim 40 schilderijen uit de 17de eeuw

van schilders als Ferdinand Bol, Aelbert Cuyp en Nicolaes Maes. De schilderijen waren afkomstig uit het Dordrechts Museum, dat in mei 2007 tijdelijk zijn deuren sloot wegens nieuwbouw. De Dordtse schilderkunst beleefde in de 17de eeuw een ongeken- de bloeiperiode. Enkele van de inter- nationaal belangrijkste kunstenaars van hun tijd, zoals Aelbert Cuyp, Ferdinand Bol en Nicolaes Maes, waren in Dordrecht werkzaam. Meesterwerken van hun hand zijn in internationale collecties aanwezig, maar het mooiste ensemble is te vinden in het Dordrechts Museum, met onder meer een beroemd *Zelfportret* van Ferdinand Bol en *De Luistervink* van Nicolaes Maes.

Emo Verkerk

Tot en met zondag 9 maart waren circa 30 ruimtelijke werken, schilderijen en tekeningen van Emo Verkerk uit collectie *depot VBVR* te zien. Na *Peter Struycken* was dit de tweede deelpresentatie uit deze omvangrijke collectie internationale moderne kunst. *Depot VBVR* werd tussen 1965 en 2005 bijeengebracht door Geert van Beijeren en Adriaan van Ravesteijn, voormalig galeriehouders van Art & Project (1968-2001). Het overgrote deel van de collectie, ongeveer 1200 werken, bevindt zich in het Rijksmuseum Twenthe. Vanaf 2006 werkt het museum aan de beschrijving en digitale ontsluiting van *depot VBVR*. Inmiddels zijn ruim 700 werken uit de collectie te vinden op de website van het museum.

De Gemeente Enschede ondersteunt het project *depot VBVR* met een financiële bijdrage.

IAN

FEB

MRT

APR

MEI

JUN

JUL

AUG

SEP

OKT

NOV

DEC

Lezing Emo Verkerk

Op zondag 24 februari gaf Emo Verkerk een lezing bij zijn tentoonstelling. De lezing is terug te vinden op www.emoverkerk.nl.

Pjotr Müller. Beelden

Pjotr Müller (Amsterdam 1947) studeerde aanvankelijk bouwkunde aan de TU in Delft, maar stapte na anderhalf jaar over naar de afdeling beeldhouwen van de Rietveld Academie. Beide opleidingen zijn van invloed geweest op zijn loopbaan, maar zijn eerste leerschool was het natuursteenbedrijf van zijn vader, die hij onder andere assisteerde bij de restauratie van het Amsterdamse Centraal Station. Zijn debuut in 1970, met abstracte stenen beelden, was zeer succesvol. De technische perfectie die dit vroege werk kenmerkte stond nog dicht bij het ambacht van Müllers vader. Later maakte hij zich van deze wortels los en begon een zoektocht naar oervormen, naar primitieve anonieme sculpturen en bouwsels, die niet werden gemaakt binnen een artistieke, maar in een religieuze of algemeen cultuurhistorische context. Tot op de dag van vandaag zit in veel van Pjotr Müllers werk een aspect van religiositeit, een term die niet zo letterlijk genomen dient te worden, maar die verwijst naar een verlangen naar zingeving en diepgang. De formele referenties aan tempels en altaren en de verwijzingen naar mythen en rituelen komen hieruit voort.

Pièce de résistance van de tentoonstelling was de grote installatie *Mijn Paradijs*, waaraan Pjotr Müller van 1983 tot 1989 werkte en die na vele jaren voor het eerst weer was te zien. De toevoeging 'Mijn' relativeert de pretentie van het werk, maar wil ook duidelijk maken dat er in een postreligieuze denkwereld geen plaats meer is voor hét paradijs. De tentoonstelling liet verder een selectie zien uit het werk van Pjotr Müller vanaf begin jaren tachtig tot nu.

Voor een paralleltentoonstelling in het nabijgelegen *21rozen daal actuele kunst* bouwde Pjotr Müller een grote installatie van sloophout.

De tentoonstelling, die te zien was tot en met zondag 29 juni 2008, werd op zaterdag 1 maart geopend door schrijver **Atte Jongstra**. Zijn tekst werd opgenomen in het Rijksmuseum Magazine nr. 1 2008 onder de titel *Pjotr Müller. Labyrintheman*.

Bij de tentoonstelling werd een website ontwikkeld met een overzicht van werken, een biografie en een bibliografie: www.pjotrmuller.com.

Nacht van Kunst en Muziektheater

De Nacht van Kunst, Muziek en Theater op zaterdag 1 maart was een project van Podium Twente, Rijksmuseum Twente en Projectbureau Wederopbouw in samenwerking met Atak. Op bijzondere locaties in de stad waren optredens van muzikanten, theatermakers, dansers, beeldend kunstenaars, een DJ en een dichter. In het museum vond van 20.00 tot 24.00 uur het volgende programma plaats.

Jules Deelder droeg, geïnspireerd door de werken van Pjotr Müller, gedichten uit zijn oeuvre voor.

In de gobelinzaal, een officiële trouwlocatie, kon iedereen die maar één Nacht als gehuwden wilde doorbrengen een onofficieel huwelijk aangaan.

Arno Peeters, in 1989 één van de eerste techno-pioneers, maakte *soundscales*, waar de bezoekers als het ware onderdeel van werden.

Duo Seraphim bestaande uit **Margot Kalse** (mezzosopraan) en **Elly van Munster** (luit, arciliuto en theorbe) voerden een 17de-eeuws repertoire uit.

De videopresentatie *De blik van de barman* gaf in het Museumcafé de bezoekers een idee hoe een café en zijn bezoekers gezien worden door de ogen van een barman.

Er werden Duizend-en-één-Nacht-lekkernijen van **Sukran Ornek** gerserveerd.

Lezing Pjotr Müller

Op zondag 20 april gaf Pjotr Müller een lezing en aansluitend een rondleiding. In de lezing schetste hij de ontwikkeling van zijn werk vanuit een persoonlijk perspectief. Er werd ingegaan op het ontstaan van *Mijn Paradijs* en op enkele andere grote installaties, zoals de *Kathedraal* voor de tentoonstelling *Beeld en land* in 1987 en *To Noumenon* voor het *Beeldenbos* van het Kröller-Müller Museum in 1988.

Educatief project *Jouw Paradijs, Mijn Paradijs*

Pjotr Müller bouwt kunstwerken als tempels en paradijzen, maar wat betekenen ze in de kunstwereld van nu? Wat het Paradijs van Pjotr Müller is, wordt in de tentoonstelling *Pjotr Müller. Beelden* wel duidelijk. Maar hoe ziet jouw eigen Paradijs eruit? Over dit soort vragen ging het educatief project *Jouw Paradijs, Mijn Paradijs* voor groep 6 tot en met 8. Na een rondleiding door de tentoonstelling konden de leerlingen aan de slag in het Museumatelier. Hun Paradijzen werden tentoongesteld in het Museumcafé en werden daarmee onderdeel van de tentoonstelling.

Lezing *De invloed van de Klassieken* door Diana Wild

De eerste lezing bij de tentoonstelling van Suvée werd op zondag 9 maart gegeven door archeoloog Diana Wild. Centraal in deze lezing stond de invloed van de grote opgravingen en ontdekkingen in de 18de eeuw op de ontwikkeling van de neoclassicistische architectuur en schilderkunst. De opgravingen in Herculaneum en Pompeii leidden overal in Europa tot een hernieuwde belangstelling voor de oudheid. Ook de veldtocht die Napoleon in 1798 naar Egypte ondernam was van invloed op de kunsten. De veldtocht was geen succes, maar bracht Egypte wel onder de aandacht van het westen. In de beeldende kunst en de architectuur trad een vermenging op van verschillende invloeden. Griekse, Romeinse en Egyptische elementen wisselden elkaar in verschijningsvormen af.

JAN

FEB

MRT

APR

MEI

JUN

JUL

AUG

SEP

OKT

NOV

DEC

JAN

FEB

MRT

APR

MEI

JUN

JUL

AUG

SEP

OKT

NOV

DEC

Delft, Meissen, Loosdrecht.

Aardewerk en porselein uit Nederland en Duitsland

Ter gelegenheid van het afscheid van Dorothee Cannegieter als directeur van het Rijksmuseum Twenthe werd een tentoonstelling samengesteld uit de collecties Chinees porselein, Delfts aardewerk en porselein uit Meissen en Loosdrecht. Het Delfts aardewerk in de museumcollectie is voor het grootste deel afkomstig uit de collectie van M.G. van Heel (Nijverdal 1876-Rijssen 1950). Hij liet zijn verzameling na aan de Stichting Oudheidkamer Riessen te Rijssen. Dit legaat is sinds 1967 in het Rijksmuseum Twenthe ondergebracht.

De collecties Meissen en Loosdrecht waren gedurende enkele jaren in bruikleen van het Rijksmuseum Amsterdam.

Sinds de oprichting van de Verenigde Oost-Indische Compagnie in 1602 werd Chinees porselein in grote hoeveelheden in Europa ingevoerd, waar het in de smaak viel bij een breed publiek. Pogingen om het na te maken mislukten aanvankelijk, omdat de grondstof 'kaolien', die het porselein zo hard maakte, hier nog niet was 'uitgevonden'. Maar het aardewerk dat door Hollandse aardewerkbakkers werd gemaakt, was kwalitatief zo goed, dat het in de 17de eeuw 'Hollants porceleyn' werd genoemd. Na een grote bloeitijd begon rond 1725 de neergang in de productie van het Delfts aardewerk door een langdurige economische crisis als gevolg van de Europese oorlogen. Ook vormden nieuwe aardewerk- en porseleinfabrieken in Duitsland, Frankrijk en Engeland grote concurrentie.

Intussen ontdekte Johann Friedrich Böttger, in Dresden als alchemist in dienst van de keurvorst van Saksen Augustus II 'De Sterke', het geheim van porselein. In 1710 werd in Meissen (bij Dresden) de eerste porseleinfabriek in Europa opgericht. Na verloop van tijd werden in veel plaatsen in Europa porseleinfabrieken opgericht, waardoor Meissen zijn monopolie verloor. De fabriek in Loosdrecht werd in 1744 opgericht door dominee Johannes de Mol als werkverschaffing voor de werkeloze bewoners van het door turfwinning verarmde gebied. In 1784 hield de fabriek alweer op te bestaan. De concurrentie van met name het Engelse aardewerk (Wedgwood) en het Duitse porselein was te groot. Bovendien werd Chinees porselein in grote hoeveelheden aangevoerd.

De tentoonstelling was te zien van zaterdag 22 maart tot en met zondag 14 september.

Juniormuseumweekend

Op 29 en 30 maart vond voor de vijfde keer het Juniormuseumweekend plaats.

Tijdens deze weekends krijgen medewerkers van het museum hulp van jonge 'collega's', in dit geval leerlingen van groep 7 van de basisscholen de Toermalijn, Roombeek vestiging Deppenbroek en de Anna van Buren. Ze geven rondleidingen bij de collectie, treden op als gastvrouwen en gastheren in het Museumcafé en assisteren de bewakers. De leerlingen worden hier vooraf voor getraind door het museum.

Tijdens het weekend brengen ze vol trots hun nieuwe vaardigheden in de praktijk! Het Juniormuseumweekend is altijd een groot succes, zowel voor de leerlingen als voor de bezoekers.

27ste Nationaal Museumweekend

Op 5 en 6 april vond het jaarlijkse Nationaal Museumweekend plaats. De toegang tot het museum was die dagen gratis. Op zondag gaf **Sandra Janssens** een lezing bij de tentoonstelling van Joseph Benoît Suvée.

Lezing

De introductie van een nieuwe stijl: David en Suvée door Sandra Janssens

De tweede lezing bij de Suvéetentoonstelling door Sandra Janssens, adjunct-conservator van het Groeningemuseum in Brugge, vond plaats op zondag 6 april. Zij ging in op de ontwikkeling van de neoclassicistische stijl. Het was vooral Jacques-Louis David die de schilderkunst terugbracht naar het schoonheidsideaal van de klassieke oudheid. Met zijn koele kleuren, spaarzame lichteffecten, strakke lijnen en theatrale encensering was hij het boegbeeld van het neoclassicisme. In Vlaanderen zorgde de persoonlijkheid en stimulerende rol van historie- en portretschilder Joseph Benoît Suvée voor de doorbraak van het neoclassicisme en de vernieuwing van de schilderkunst.

FEB

MRT

APR

MEI

JUN

JUL

AUG

SEP

OKT

NOV

DEC

Afscheid

Afscheid Dorothee Cannegieter

Op 11 april vond het afscheid plaats van Dorothee Cannegieter als directeur van het Rijksmuseum Twenthe. Na een kort officieel gedeelte volgde een concert door de **New Dutch Academy Solists** onder leiding van **Simon Murphy**. Ter gelegenheid van het afscheid was een tentoonstelling ingericht van Delfts aardewerk en porselein uit Loosdrecht en Meissen. Dorothee Cannegieter begon in 1986 als directeur van het museum. Tijdens haar directoraat ontwikkelde het museum zich tot een volwaardig kunstmuseum, dat in 1994 verzelfstandigde. In 1996 volgde een grote verbouwing door architect Ben van Berkel, waarbij onder andere een nieuwe tentoonstellingszaal en een café tot stand kwamen.

Workshop filosoferen over moderne kunst

In de workshop op 13 april ging het om 'eeuwige' vragen als: wat is de functie van kunst? Wat is de relatie tussen kunst en wetenschap, of tussen kunst en religie, of kunst en moraal? Filosofe **Ida Bloemendal** trachtte samen met de deelnemers aan deze workshop dichterbij de antwoorden te komen. De workshop werd georganiseerd in samenwerking met de Volksuniversiteit Enschede en vond plaats in het Rijksmuseum Twenthe.

Kijk en luister

Op zaterdag 19 april speelden leerlingen van De Muziekschool Twente op zaal in het museum. De uitvoering was het resultaat van het project *Kijk en Luister* over de geschiedenis van beeldende kunst en muziek. Het project begon in januari met een

JAN

FEB

MRT

APR

MEI

JUN

JUL

AUG

SEP

OKT

NOV

DEC

Kijk en luister

rondleiding door het museum, waarin relaties werden gelegd tussen schilderstijlen en muziekstijlen. Vervolgens kozen de leerlingen een oud of modern muziekstuk en studeerden dat in voor de uitvoering in het museum.

Het doel van het project was de leerlingen bekend te maken met verschillende kunstvormen door de eeuwen heen en hun interesse op te wekken voor de cultuurgeschiedenis waar zij zelf ook deel van uitmaken. De leerlingen vonden het 'wel stoer' om in een museum te spelen 'en dat er dan allerlei mensen langs ons lopen'.

Lezing *Architectuur in Nederland in de 18de eeuw* door Freek Schmidt

Architectuurhistoricus Freek Schmidt gaf op zondag 13 april de laatste lezing in de 'Suvéereeks'. Gedurende het grootste deel van de 18de eeuw kende de Republiek, in tegenstelling tot andere landen, geen dominante hofcultuur. Er werden dan ook geen grote paleizen en monumenten gebouwd. Rijke burgers waren de belangrijkste opdrachtgevers. De brede aandacht voor architectuur is nog steeds op veel plaatsen in Nederland terug te vinden: in de façades van grachtenpanden, de weelderige interieurs en siertuinen, de aanleg van openbare ruimtes en stadspoorten, de vele buitenplaatsen en landgoederen, maar ook in veel boeken en prenten.

Performances aan de Cultuurmijl

De Cultuurmijl vormt de verbindingsroute tussen de Enschedese binnenstad en het nieuwe kunstkwartier Roombeek. De bestrating en de verdere inrichting, die de mijl het aanzien geven van een wandelroute, kwamen gereed in het voorjaar. In de komende jaren wordt de mijl 'gevuld' met kunstprojecten.

Op 26 april werd de Cultuurmijl ingewijd met een reeks performances door *Performance Lab*. *Performance Lab* is een geesteskind van **Mariëlle Videler** en werd geïnitieerd in 2004. Het lab biedt een platform aan performancekunstenaars en brengt ook in bredere zin onderzoek en ontwikkelingen op het gebied van performancekunst onder de aandacht.

FEB

MRT

APR

MEI

JUN

JUL

AUG

SEP

OKT

NOV

DEC

Performances

In het Rijksmuseum Twenthe vond de performance *Mapping the city / Weaving the spine* van **Monali Meher** plaats. Monali Meher is afkomstig uit Mumbai. In 2000 kwam ze naar Nederland voor een werkperiode op de Rijksakademie van beeldende kunsten. Sinds die tijd woont ze in Amsterdam. De performance kreeg een vervolg op 24 mei, 7 juni en 28 juni. Op deze dagen bouwde Monali Meher samen met de werkgroep van het Boerenkerkhof en studenten van het Dutch Art Institute (DAI) en ArtEZ/AKI aan een imaginaire plattegrond van de Cultuurmijl in de vorm van een soort wervel.

Magazine

Het eerste Magazine van 2008 verscheen deze maand met een hoofdartikel, gewijd aan de collectie *depot VBVR*, door free-lance tentoonstellingsmaker en criticus **Pietje Tegenbosch**. Het artikel, *Englishmen in Holland*, ging vooral in op de Engelse kunstenaars in de collectie: Tony Cragg, Barry Flanagan, Gilbert & George, Richard Long, Andrew Lord en Nicholas Pope. Gedurende de zomermaanden was de derde deelpresentatie uit *depot VBVR* gewijd aan ongeveer 60 werken van deze kunstenaars (zie pagina 29). Andere bijdragen aan het Magazine kwamen onder meer van **Charles Dumas**, hoofdconservator Oude Nederlandse Schilder- en Tekenkunst van het Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie in Den Haag en van **André van der Goes**, directeur van het Kunstgewerbemuseum, Staatliche Kunst-

Magazine

JUN

FEB

MRT

APR

MEI

JUN

JUL

AUG

SEP

OKT

NOV

DEC

sammlungen in Dresden. Charles Dumas schreef over het in 2007 aangekochte ensemble van vier behangschilderingen door de Dordtse kunstenaar Jacob van Strij. André van der Goes beschreef het ontstaan van het Meissner porselein.

Balenfestival: ODE aan de verveling

Van 21 tot en met 25 mei vond in Roombeek de derde editie van het Balenfestival plaats. Het thema van het festival, *Nieuw Optimisme*, refereerde aan de ambitieuze wederopbouw van de wijk Roombeek en de toekomstambitie van de stad Enschede.

In het kader van het festival ontwierp **Mariëlle Videler** voor het Rijksmuseum Twenthe de performance *ODE aan de verveling*. De performance was geïnspireerd op het schilderij *Meisje in witte kimono* van George Hendrik Breitner. Het model is door Breitner afgebeeld half liggend op een bank, bekleed met rijk gedecoreerde stoffen.

Ze wordt bekeken, maar ze lijkt zich daar niet

van bewust, ze gaat op in haar eigen gedachten. Tijdens de performance brachten een paar jonge vrouwen vijf middagen door in verveling, in de zaal met het *Meisje* en in het Balengebouw. Hangend op grijze sokkels, gekleed in grijze jurken. Teksten mompeland, voor zich uit starend en zingend. De jurken waren *remakes* van de lievelingsjurken van de draagsters, gemaakt uit een met glasparels gezeefdrukte stof, die monotoon oogde maar bij een bepaalde lichtval plotseling oplichtte.

Museumnacht

Vast onderdeel van het Balenfestival is de Museumnacht. Op zaterdag 24 mei waren de musea en de meeste andere locaties van het festival tot 24.00 uur geopend voor bezoekers.

In het Rijksmuseum Twenthe vond verspreid door het hele gebouw een modeshow plaats, samengesteld door modevormgeefster **Reina de Vries** (La Reina Design). De show had het karakter van een reis door de tijd met theatrale, historische kostuums en eigentijdse haute couture. Verder waren er optredens van **El Tamango** (Argentijnse tango), **B & O** (Franse musette en jazz), contrabassist **Ruud Ouwehand** en van **Thea van der Meer & Antoon Aukes** (Zuid-Amerikaanse gitaarmuziek).

OMA'S RAT

Familievoorstelling Oma's RAT

in het kader van het Balenfestival

Op zondag 25 mei speelde **Jeugdtheater Sonnevank** in het Rijksmuseum Twenthe tweemaal de voorstelling *Oma's RAT* voor kinderen van 7 tot en met 10 jaar en hun familie. Een actrice, die drie personages speelde, leidde de kinderen rond door het museum, dat voor deze gelegenheid de rol van een huis vervulde. In dat huis met veel kamers leven Kika, Oma en Oom. Elke kamer heeft zijn eigen sfeer. Normaal gesproken blijft ieder op zijn eigen kamer. Oma heeft haar kamer vol met portretten van heiligen, Oom heeft zijn romantisch atelier en Kika experimenteert in haar strak witte studio. Maar Oma is haar rat kwijt.

Ze gaat op zoek en raakt verzeild in de moderne kamer van haar kleinkind Kika.

Wat ze daar allemaal ziet... .

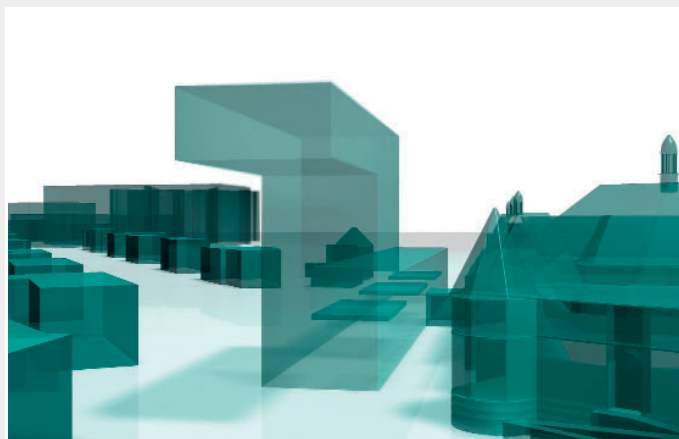
De personages werden gespeeld door **Annemarie Feltmann**, de regie was van **Herman van Baar** en de kostuums van **Marianka Halters**.

Oma's RAT werd mede mogelijk gemaakt door bijdragen van de Gemeente Enschede en de Provincie Overijssel.

Bezoek minister Ronald Plasterk aan Twente

Op 27 mei bezocht minister Plasterk Twente. Hij volgde onder meer een rondleiding door Rombeek en bracht een bezoek aan het Rijksmuseum Twenthe. De minister bekeek de collectie oude kunst en een gedeelte van de collectie *depot VBVR*. Daarop werd kort ingegaan op de plannen voor uitbreiding van het museum. Het was de eerste keer dat Ronald Plasterk het Rijksmuseum Twenthe bezocht.

JAN

FEB

MRT

APR

MEI

JUN

JUL

AUG

SEP

OKT

NOV

DEC

Depot VBVR:

Cragg, Flanagan, Gilbert & George, Long, Lord, Pope

Van zaterdag 7 juni tot en met zondag 14 september vond de derde deelpresentatie plaats uit de collectie *depot VBVR*, gewijd aan circa 60 voornamelijk ruimtelijke werken van Britse kunstenaars: Tony Cragg, Barry Flanagan, Gilbert & George, Richard Long, Andrew Lord en Nicholas Pope.

Barry Flanagan (Prestatyn 1941), Gilbert (Dolomieten 1943), George (Devon 1942) en Richard Long (Bristol 1945) werden in de jaren zestig opgeleid aan de toonaangevende St. Martin's School of Art in London. Met docenten als Anthony Caro en Philip King was de formele beeldhouwkunst daar in die tijd toonaangevend. Geen van de '*depot VBVR*-kunstenaars' echter bleef die traditie trouw.

Zo ging Flanagan als reactie 'arme' materialen gebruiken, zoals linnen, zand, gips, jute en touw. Later bewerkte hij onder meer stenen met incisies, daarmee primitieve mens- en dierfiguren suggererend. Vanaf 1979 zijn bronzen hazen zijn handelsmerk.

Gilbert (Dolomieten 1943) en George (Devon 1942) begonnen in 1969 aan hun gezamenlijke kunstenaarsloopbaan als 'living sculptures'. Een van de belangrijkste wer-

ken van het duo maakt deel uit van *depot VBVR*: de installatie *The Tuileries* uit 1974: vier grote tekeningen, drie stoelen en een tafel, bedekt met houtskooltekeningen met een bosmotief, waarin de kunstenaars zelf staan afgebeeld.

Richard Long (Bristol 1945) begon in het midden van de jaren zestig sculpturen in de natuur te maken, in afgelegen gebieden over de hele wereld. Met ter plekke aangetroffen materialen zoals stenen of takken maakte hij elementaire vormen: lijnen, cirkels, spiralen en vierkanten. Later maakte hij deze werken ook binnen een museale context.

Nicholas Pope, in 1949 geboren in het Australische Sydney, maar werkzaam in Groot-Brittannië, keerde onder meer onder invloed van Long de stad de rug toe en ging beelden maken van hout en steen, bewerkt met traditionele technieken. Vanaf de jaren tachtig ging Pope over op materialen als keramiek, aluminium en stof. De beelden die vanaf die tijd ontstaan, hebben dikwijls een humoristische, religieuze ondertoon.

Tony Cragg (Liverpool 1949) relativeerde het romantische natuurbegrip van Richard Long door zowel stenen, hout en takken als afvalmateriaal dat door mensen is geproduceerd te gebruiken. De oergeschiedenis die schuilt in een steen is bij Cragg niet langer superieur aan een plastic wegwerpartikel.

Andrew Lord (Rochdale 1950) werkte na zijn opleiding in Engeland in 1972 bij 'De Porceleyne Fles' in Delft. Voor zijn keramische objecten en tekeningen is simpel dagelijks gebruiksaardewerk het uitgangspunt, maar daarop projecteert hij 'grotere' sculpturale en picturale thema's. Zo maakte hij vazen waarin hij de kubistische vormtaal van Picasso en Braque als het ware 'overdreef' en een versterkt licht-donker effect creëerde.

Hofdames

Project Hofdames

Het project *Hofdames* van VluchtelingenWerk Overijssel en het ROC van Twente is opgezet om de integratie van allochtone vrouwen in de Hof van Twente te bevorderen. Vrouwen van allochtone en autochtone komaf ontmoeten elkaar geregeld op verschillende locaties en wisselen ervaringen uit. Deze aanpak blijkt een succes. Sommige vrouwen nemen hun moeders mee, die vaak vrij geïsoleerd hebben geleefd, waardoor hun kennis van de Nederlandse taal en cultuur beperkt is. Ter afsluiting van het seizoen bezochten dertig 'hofdames' uit verschillende landen op 17 juni het Rijksmuseum Twenthe. Na een rondleiding en een lunch gingen zij onder begeleiding van kunstenaars schilderen in het Museumatelier.

Week van de vrijwilligers

In de week van 23 tot en met 27 juni deden personeelsleden van de ondersteunende diensten van Saxion Hogescholen vrijwilligerswerk. Op dinsdag 24 juni begeleiden zij ouderen van Ariëns Zorgpalet tijdens een bezoek aan het Rijksmuseum Twenthe, dat graag van de gelegenheid gebruik maakte om mensen die niet zo makkelijk naar het museum gaan een bezoek aan te bieden. Het bezoek was inclusief gratis rondleiding en koffie of thee in het Museumcafé. Het vervoer met een rolstoeltaxi werd aangeboden door Saxion Hogescholen.

Voor mensen met een fysieke beperking is het soms lastig om alleen een museum te bezoeken. Het museum biedt daarom begeleiders van, bijvoorbeeld, mensen in een rolstoel altijd gratis entree. Dit geldt zowel voor individuele bezoeken als voor een museumbezoek in groepsverband.

Aankopen Alexander Roslin

Op de TEFAF (The European Fine Art Fair) in Maastricht bood kunsthandel Amells, gevestigd in Stockholm en Londen, twee portretten aan van een voornaam Franse echtpaar door de Zweedse schilder Alexander Roslin (Malmö 1718-1793 Parijs). Het echtpaar, Marie Romain Hamelin en Marie Jeanne Hamelin-Puissant, werd in 1781 in Parijs door Roslin geschilderd. Marie Hamelin was *commis aux finances du Roy*, een hoge functie in het belastingwezen. Zijn vrouw kwam uit een rijke familie in Rouen. De portretten die Roslin van hen maakte zijn van hoge kwaliteit. De gezichten

JAN

FEB

MRT

APR

MEI

JUN

JUL

AUG

SEP

OKT

NOV

DEC

Aankopen

zijn sprekend en zeer levendig, de modieuze kleding glanst en straalt luxe uit. Het Rijksmuseum Twenthe kocht de portretten aan, met steun van de Mondriaan Stichting, de Vereniging Rembrandt en het Roelvinkfonds.

Alexander Roslin genoot als portrettist in zijn tijd groot aanzien. Na zijn leertijd in Stockholm begon hij in 1745 aan een internationale loopbaan. Hij werkte onder meer voor de Zweedse koning Gustav III en voor Catharina de Grote. In 1725 werd hij geïntroduceerd aan het Franse hof. De twee portretten die het museum aankocht, vertegenwoordigen een on-Nederlands type portret dat tot nog toe in geen enkel Nederlands museum aanwezig was. Zelfs belangrijke Franse portretten uit deze periode zijn in Nederland een schaars goed. De portretten van Marie Romain Hamelin en Marie Jeanne Puissant zijn daarom een belangrijke aanwinst voor de Collectie Nederland.

Het programmaonderdeel *Nieuw in Nederland* van Avro's Kunstuur op zaterdag 18 oktober was gewijd aan de portretten.

Zomeravondconcerten

Voor het derde achtereenvolgende jaar organiseerden het Rijksmuseum Twenthe en Podium Twente een aantal zomerconcerten in het museum. Op vrijdag 4 juli bracht de Belgische zangeres **Micheline** een programma van nostalgische liedjes uit de jaren dertig en veertig van de vorige eeuw. Op vrijdag 25 juli volgde een jazzconcert door het **Peter Beets Trio** en het **Niels Tausk Kwintet** en op vrijdag 1 augustus voerden pianist **Peter Caelen** en violist **Hans van Kerckhoven** kamermuziek uit. De reeks werd op vrijdag 5 september afgesloten met een programma van Braziliaanse muziek door zangeres **Josee Koning** en pianist **Juan Pablo Dobal**.

JAN

FEB

MRT

APR

MEI

JUN

JUL

AUG

SEP

OKT

NOV

DEC

JAN

FEB

MRT

APR

MEI

JUN

JUL

AUG

SEP

OKT

NOV

DEC

Zomeravond

Maatschappelijk betrokken ondernemen

Holland Casino biedt zijn personeel elk jaar de mogelijkheid deel te nemen aan projecten in het kader van *Maatschappelijk betrokken ondernemen*. In 2008 heeft Holland Casino cliënten van De Zonnebloem die afhankelijk zijn van een rolstoel een geheel verzorgde middag in het museum aangeboden. De belangstelling voor het museumbezoek was zo groot, dat er twee middagen werden georganiseerd: op 2 en op 10 september.

Ine Vermees

Al meerdere jaren heeft het museum enkele werken van Ine Vermees in bruikleen, als opmaat naar deze tentoonstelling, die een overzicht liet zien van het oeuvre. Ine Vermees is geen kunstenaar van het grote gebaar, maar van kleine, weloverwogen stappen en subtiele verschillen. Elk werk is een etappe in een onderzoek naar de werking en eigenschappen van kleuren. De kijker wordt geconfronteerd met vragen als: wat is het witste wit, het zwartste zwart, het koelste of warmste grijs? Wat is de invloed van het oppervlak, glanzend of mat, op de kleur? Wat is de rol van het licht? De kleuren die Ine Vermees gebruikt kiest ze uit een bestaand systeem, bijvoorbeeld de RAL kleurenwaaier. Voor het nieuwste werk is een kleurenpalet van 30 witten, ontworpen door de Amerikaanse architect Richard Meier voor Sikkens, het uitgangspunt. De 'Meierwitten' zijn afgeleid van de werking van het licht op vaste tijdstippen van de dag. Gaat het in deze werken erom, de kleur in zijn meest pure hoedanigheid te tonen, in andere reeksen worden vooral variaties in intensiteit en in de graad van verzadiging beproefd. In een van de museumzalen liet Ine Vermees twee grote friezen

JAN

FEB

MRT

APR

MEI

JUN

JUL

AUG

SEP

OKT

NOV

DEC

JAN

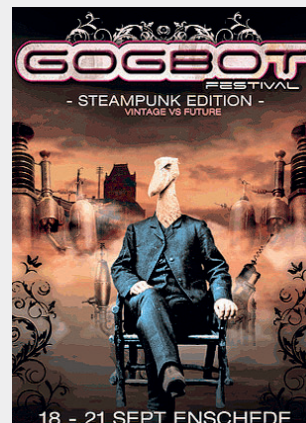
aanbrengen met verschillende reliëfstructuren, gebaseerd op de '30 colours' van Meier. Het was opmerkelijk hoe de zaal van 'kleur verschoot' naarmate de dag vorderde.

De tentoonstelling werd op zaterdag 6 september geopend door **Hendrik Driessen**, directeur van De Pont in Tilburg en was te zien tot en met zondag 9 november.

Gogbot 2008

Van 18 tot en met 21 september presenteerde *Planetart* de vijfde editie van het GOGBOT festival in Enschede met als centrale thema *Steampunk*. Het thema was geïnspireerd door de science fiction schrijvers **William Gibson** en **Bruce Sterling**. Sterling schreef speciaal voor GOGBOT 2008 een introductietekst. *Steampunk* is een retro-futuristische fantasy mix van cyberpunk-technologie en het 19de-eeuwse stoomtijdperk, de periode waarin de Enschedese textielindustrie tot ontwikkeling kwam. Meer dan 150 kunstenaars, performers, muzikanten en andere creatieve geesten namen deel op tien festivallocaties, waaronder het Rijksmuseum Twenthe.

GOGBOT vertoonde robotica, elektronische muziek en audio art, virtuele werelden, freakshows, interactieve installaties, live-cinema, streetart, gaming, performances, keynote sprekers, lezingen, steampunk videoclip, DJ's, VJ's en parties.

FEB

MRT

APR

MEI

JUN

JUL

AUG

Opnames Tussen Kunst & Kitsch

Op 29 september vonden de opnames plaats voor het programma *Tussen Kunst & Kitsch*. Hoogtepunt van de dag was de ontdekking van een schilderij van Pieter Brueghel de Jonge (1564-1638). Deskundige John Hoogsteder herkende het onmiddellijk als een Brueghel en sprak enthousiast van 'de vondst van de eeuw'. Het schilderijtje werd in 1950 gekocht voor f 100,00 en is intussen in langdurig bruikleen aan het Rijksmuseum Twenthe gegeven. Het past uitstekend bij de schilderijen van Pieter Brueghel de Jonge die het museum al bezit.

De uitzending van *Tussen Kunst & Kitsch* waarin de ontdekking wordt gedaan vond plaats op woensdag 11 maart 2009.

OKT

NOV

DEC

Schenking

Schenking uit depot VBVR

Eind september schonk Adriaan van Ravesteijn een aantal werken uit de collectie *depot VBVR* aan het museum. De werken vormen een samenhangende groep uit de jaren zestig. De kern wordt gevormd door acht reliëfs van Ad Dekkers, waarvan twee werken in de voor Dekkers uitbundige kleuren geel en blauw, zestien werken van Peter Struycken, de meeste in lak op plexiglas en een werk in metaal op spaanplaat van Armando uit 1964.

Daarnaast schonk Van Ravesteijn elf vroege tekeningen van Carel Visser uit de jaren vijftig, als eerbetoon aan Carel Visser bij zijn 80ste verjaardag. De tekeningen waren voor het eerst te zien in de tentoonstelling over Carel Visser, die van start ging op 22 november (zie pagina 42).

JAN

FEB

MRT

APR

MEI

JUN

JUL

AUG

SEP

OKT

NOV

DEC

Week van de geschiedenis: een blik achter de schermen

Verhalen van Nederland was van 11 tot en met 19 oktober het thema van de vijfde landelijke *Week van de Geschiedenis*. De geschiedenis van Nederland is overal, maar door verhalen komt ze pas echt tot leven. In het Rijksmuseum Twente kwamen deelnemers aan een reeks speciale rondleidingen van alles te weten over de geschiedenis van het museum en van de collectie: hoe zijn de kunstwerken eigenlijk in het museum terecht gekomen? Wat zijn bijzondere aankopen en welke belangrijke schenkers zijn er?

Cornelis Troost

Cornelis Troost

uit het Koninklijk Oudheidkundig Genootschap

In 1858 werd Het Koninklijk Oudheidkundig Genootschap (KOG) opgericht om de kennis van het verleden te vergroten en belangrijk erfgoed te helpen behouden. Ter gelegenheid van het 150-jarig bestaan van het KOG vond een serie tentoonstellingen plaats van kunstwerken uit de collectie van het genootschap. In het Rijksmuseum Twenthe waren alle 40 tekeningen van Cornelis Troost uit KOG-bezit te zien.

Cornelis Troost (Amsterdam 1696-1750 Amsterdam) was aanvankelijk acteur in de Amsterdamse schouwburg. Later legde hij zich toe op de beeldende kunst en groeide hij uit tot een van de bekendste kunstenaars van zijn tijd. Hij schilderde en tekende portretten, historische en bijbelse scènes, militaire taferelen, genrevoorstellingen en scènes uit toneelstukken, vooral blijspelen en kluchten. Enkele studies voor taferelen uit toneelstukken uit de KOG-collectie werden in de tentoonstelling aangevuld met schilderijen en tekeningen uit andere collecties, zodat goed te volgen was hoe Troost via allerlei varianten in stijl en compositie tot zijn definitieve werk kwam. Het mooiste voorbeeld hiervan was de zogenoemde NELRI-serie, een serie van vijf pastels waarin Troost de overdadige en verdorven levenswijze van sommige tijdgenoten

JAN

FEB

MRT

APR

MEI

JUN

JUL

AUG

SEP

OKT

NOV

DEC

JAN

FEB

MRT

APR

MEI

JUN

JUL

AUG

SEP

OKT

NOV

DEC

op de hak nam. De naam NELRI is samengesteld uit de beginletters van de opschriften van de vijf pastels die de serie vormen. De pastels, die konden worden geleend van het Mauritshuis in Den Haag, waren in de tentoonstelling te zien samen met de voorbereidende schetsen uit KOG-bezit.

De opening werd op zaterdag 18 oktober verricht door voorzitter van het KOG **Norbert van den Berg** en met de uitvoering van een verkorte versie van *De Ontdekte Schyndeugd* uit 1687, een zedenkomedie van David Lingelbach door het **Homerostheater** uit Den Haag. Cornelis Troost heeft verschillende scènes uit dit destijds zeer populaire toneelstuk vastgelegd. De tentoonstelling was te zien tot en met zondag 18 januari 2009.

Bij de tentoonstelling verscheen de publicatie *Cornelis Troost uit het Koninklijk Oudheidkundig Genootschap* met bijdragen van **Paul Knolle**, conservator oude kunst van het Rijksmuseum Twenthe en **Robert-Jan te Rijdt**, conservator tekeningen Rijksprentenkabinet, Amsterdam.

Kinderactiviteiten

Kinderactiviteiten in de herfstvakantie

In de herfstvakantie (maandag 20 tot en met vrijdag 24 oktober) organiseerde het museum twee activiteiten voor kinderen: het schilderproject *Kunstvervalsers* en de familievoorstelling *Oma's RAT*.

In *Kunstvervalsers* maakten kinderen van 5 tot en met 12 jaar hun eigen vervalste meesterwerk in acryl op doek. Ze maakten kennis met de (kunst)geschiedenis van de vervalsing en leerden iets over de schilderijstijl van grote schilders. *Kunstvervalsers* werd begeleid door **Debbie Voerman** en **Valerie Zwart**, beiden kunstenaars met een bik-certificaat (beroepskunstenaar in de klas). Voor *Oma's RAT* zie pagina 28).

Cursus Kijken naar moderne kunst

Op 28 oktober ging de cursus *Cursus kijken naar moderne kunst* van start.

In vier bijeenkomsten (de laatste vond plaats op 9 december) deed kunsthistoricus **Irene Sloet** de cursisten enkele handreikingen bij de beschouwing van moderne kunst in het algemeen en meer specifiek de collectie moderne kunst van het museum. De cursus werd georganiseerd in samenwerking met de Volksuniversiteit Enschede.

Schenking collectie KK

Uit een particuliere collectie werden een kleine twintig werken geschonken van Reinier Lucassen, Jan Commandeur, David van de Kop, Henk Visch, Mimmo Paladino, Nicola de Maria, Felix Droese en Mitja Tuček.

De nadruk in de collectie ligt op een groep recente schilderijen, collages en assemblages van Reinier Lucassen (Amsterdam 1939). In de schilderijen zijn abstracte

JAN

FEB

MRT

APR

MEI

JUN

JUL

AUG

SEP

OKT

NOV

DEC

Schenking

vormen geplaatst op een monochrome achtergrond, met elkaar verbonden door cirkels en lijnen en begeleid door raadselachtige cijfer- en lettercombinaties. Ook in de overige werken worden verschillende elementen met elkaar vermengd.

Lucassen spreekt wel over zijn 'synthesestijl', waarin abstractie en figuratie, het plastische en het vlakke en het emotionele en het afstandelijke naast elkaar bestaan.

Aankoop werken van Curdin Tones

De vroegste beelden van Curdin Tones (Tschlin, Zwitserland 1976) zijn gemaakt uit het hout van Zwitserse bergdennen: stukken boomstam, bewerkt met de profiel-schaven van zijn grootvader, die meubelmaker was. In deze werken gaat het om de spanning tussen het hout als natuurlijk materiaal en de menselijke, ambachtelijke bewerking. In zijn recente werk richt Curdin Tones zich ook op het stedelijke cultuurlandschap. Materialen als gips en beton vormt hij tot aan de architectuur gerelateerde elementen als zuilen door ze in kokers van golfplaat of damwand te gieten.

Evenals bij de houtsculpturen wordt de spanning gezocht tussen het 'ruwe', in beginsel vormeloze en alledaagse materiaal en het meer geacheveerde eindresultaat. De gipsen beelden refereren aan klassieke zuilen, hun 'cannelures' echter zijn gevormd door hedendaags bouw-materiaal.

In 2007 vond een tentoonstelling plaats van het werk van Curdin Tones dat hij maakte vanaf de periode van zijn eindexamen in 2003. Uit deze tentoonstelling kocht het museum een vroeg houten werk aan en drie gipsen 'zuilen'.

Aankoop *ocean of streams* van herman de vries

In de jaren tachtig en negentig maakte herman de vries (Alkmaar 1931) een reeks werken waarvoor namen het materiaal vormden, bijvoorbeeld 7000 plantennamen, met kleurpotlood in verschillende kleuren groen op een groot blad geschreven. Of de duizenden in blauw potlood neergeschreven namen van rivieren en waterstromen, die samen *ocean of streams* (1992) vormen. Zulke namen zijn voor de vries belangrijk, omdat hun herkomst informatie geeft over de geschiedenis van een streek. Namen zijn uitingen van de aanwezigheid van de mens in het landschap en van de functies die hij dat landschap toekent: van Belvedere tot Stadskanaal.

JAN

FEB

MRT

APR

MEI

JUN

JUL

AUG

SEP

OKT

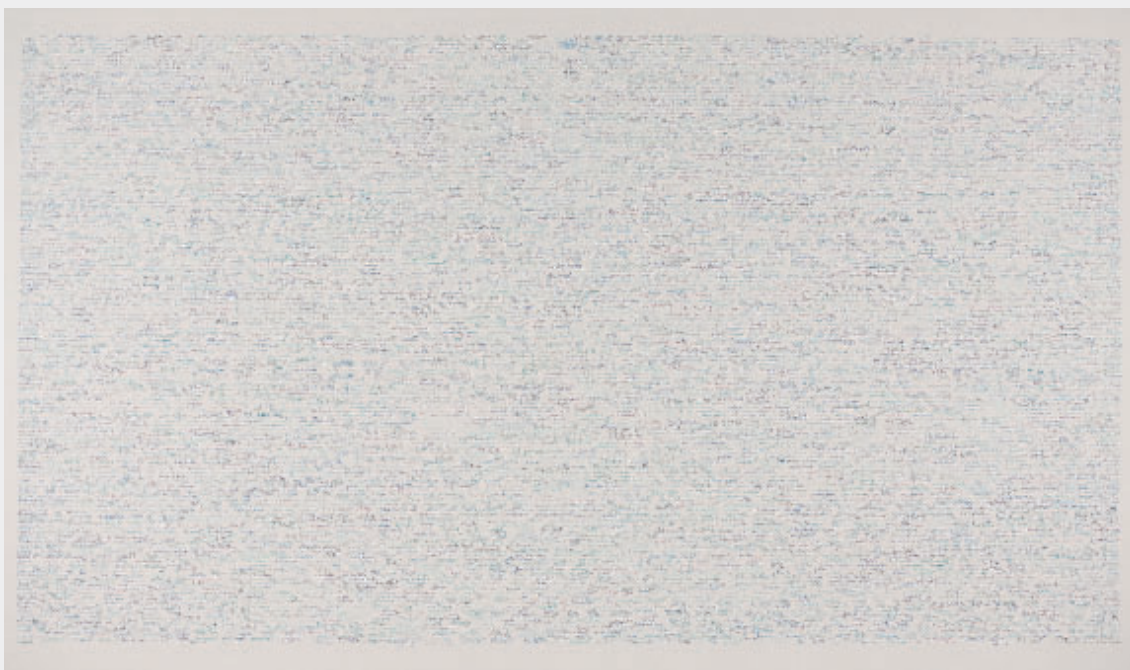
NOV

DEC

ocean of stre

In de loop van de tijd echter worden deze namen gedachteloos gebruikt en verliezen ze hun betekenis. In veel werken van herman de vries speelt het vasthouden of terughalen van (verloren gegane) kennis van de wereld om ons heen een rol.

In *natural relations: plantaardige geneesmiddelen uit twee kruidenwinkels in bhaktapur en kathmandu* (1989), een ander beeldbepalend werk van herman de vries in de museumcollectie, wordt een verzameling plantendelen en kruiden uitgesteld met een (vaak vergeten) geneeskrachtige werking. Kenmerkend voor de vries is, dat hij zich bewust beperkt tot het presenteren van het materiaal in zijn werk. De wereld wordt door hem niet afgebeeld, maar is letterlijk aanwezig.

Drienerwoldelezing 2008

In de 17de Drienerwoldelezing, jaarlijks georganiseerd door de SLME – Stichting Literaire Manifestaties Enschede – brachten **Louis Peter Grijp** en **Nico van der Meel** *Het Antwerps Liedboek* tot leven. Prof.dr. Louis Peter Grijp is hoogleraar op het gebied van de Nederlandse liedcultuur aan de Universiteit Utrecht en onderzoeker aan het Meertens Instituut te Amsterdam. Daarnaast is hij artistiek leider van het Utrechts ensemble **Camerata Trajectina**. Tijdens zijn onderzoek naar het Antwerps liedboek slaagde hij erin om tientallen liederen uit deze bundel met hun melodie te herenigen. Tijdens de middag zong Nico van der Meel, als tenor verbonden aan Camerata Trajectina, een aantal liederen uit het Liedboek, door Louis Grijp begeleid op de luit. De 17de Drienerwoldelezing vond plaats op zondag 16 november.

JAN

FEB

MRT

APR

MEI

JUN

JUL

AUG

SEP

OKT

NOV

DEC

Carel Visser

Carel Visser

Ter gelegenheid van de 80ste verjaardag van Carel Visser toonde het museum een uitgebreide keuze uit zijn oeuvre. De kern van de tentoonstelling werd gevormd door circa 40 werken uit de collectie *depot VBVR*, aangevuld met bruiklenen uit particuliere collecties, het Rijksmuseum Amsterdam en het Gemeentemuseum Den Haag.

Carel Visser (Papendrecht 1928) maakt al zo'n zestig jaar niet alleen beelden, maar ook reliëfs, tekeningen, collages, houtsnedes en zelfs sieraden. De eerste beelden uit de jaren veertig waren subtiele mens- en dierfiguren van gelast ijzer. Vanaf midden jaren vijftig ontstonden robuuste composities van geometrische vormen, samengesteld uit ijzeren platen, balken en staven. In deze beelden onderzocht Visser de werking van principes als herhaling, spiegeling, kanteling en stapeling. Later werd de stabiliteit van de beelden weer ondergraven door de toepassing van slappe materialen als dun plaat-ijzer en leer.

Sinds de jaren zeventig verwerkt Visser met grote vrijheid voorwerpen uit de natuur en allerlei gevonden voorwerpen: van schapenwol en struisvogeleieren tot

JAN

FEB

MRT

APR

MEI

JUN

JUL

AUG

SEP

OKT

NOV

DEC

JAN

FEB

MRT

APR

MEI

JUN

JUL

AUG

SEP

OKT

NOV

DEC

autobanden en olieblikken. Uit reclamefoto's, gecombineerd met veren, botjes of eierschalen ontstaan speelse collages. In de beelden worden de verschillende onderdelen samengevoegd tot fragiele, maar evenwichtige composities met een bepaalde uitdrukking: soms zwaar, soms lichtvoetig. In al hun verscheidenheid hebben Visser's werken een sterke verbondenheid met de natuur en aandacht voor fundamentele sculpturale problemen gemeen. Dit laatste komt tot uiting in de zorgvuldigheid waarmee de relatie tussen de verschillende delen van een beeld en van het beeld met de grond tot stand wordt gebracht.

Educatieve projecten

Het Ei van Visser en Radio Visser

Bij de tentoonstelling van Carel Visser werden twee educatieve programma's gemaakt: *Het Ei van Visser* voor groep 6 tot en met 8 en *Radio Visser* voor klas 1, 2, en 3 van het VMBO en klas 1 en 2 van HAVO en VWO.

Educatieve p

JAN

FEB

MRT

APR

MEI

JUN

JUL

AUG

SEP

OKT

NOV

DEC

In *Het Ei van Visser* liet de museumdocent tijdens een rondleiding door de tentoonstelling zien hoe Carel Visser uit verschillende objecten en materialen uit zijn omgeving een kunstwerk 'bij elkaar verzamelt'. De leerlingen konden een keuze maken uit allerlei voorbeelden van materialen die Visser gebruikt en daarmee een eigen compositie maken. Zo maakten ze hun 'kunstwerk à la Visser' om mee naar huis te nemen.

In *Radio Visser* speelden de leerlingen de rol van een kunstkenner en verdiepten zij zich in een van de werken van Carel Visser. Vervolgens werden ze 'live' geïnterviewd door *Radio Visser* met de klas als publiek. De beste opnames waren tijdens de tentoonstelling te horen voor bezoekers van het museum.

Homerustheater

speelt De Gewaande Krijgsman

In het kader van de tentoonstelling van Cornelis Troost speelde het Homeros-theater op zondag 23 november *De Gewaande Krijgsman, of Nieuwmodesche Minnaar*, een kluchtspel uit 1715 van de Haagse schrijver Jan van Hoven, in 18de-eeuws Nederlands. *De Gewaande Krijgsman* is een maskeradespel, een in de verre verte op Commedia dell'Arte gebaseerde toneelvorm en bevat een aantal hieraan ontleende types: de vrek, de slimme en de domme knecht, de pompeuze soldaat en het liefdespaar. Het Homerostheater goot dit alles echter en een veel modernere vormgeving. De voorstelling kwam tot stand in samenwerking met *De Werkgroep 18e Eeuw*.

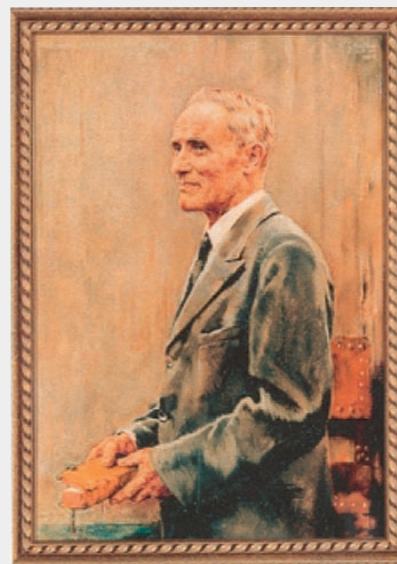

Kunst, katoen en kastelen

Op vrijdag 28 november werd het boek *J.H. van Heek, kunst, katoen en kastelen* door hitstoricus en publicist **Wim Nijhof** in het museum gepresenteerd.

Jan Herman van Heek (1873-1957) was een spraakmakende Twents textielfabrikant en van 1930 tot 1956 de eerste directeur van het met familiekapitaal gestichte Rijksmuseum Twenthe. Met zijn landelijke netwerken in politiek en bedrijfsleven was hij een invloedrijk ondernemer.

Tijdens zijn directoraat van het Rijksmuseum Twenthe breidde hij de collectie uit met een groot aantal middeleeuwse schilderijen, beelden en handschriften. Het boek *Kunst, katoen en kastelen* werd uitgeroepen tot Overijssels Boek van het Jaar 2008.

Juniormuseumweekend

Het tweede Juniormuseumweekend van het jaar vond plaats op 29 en 30 november. Dit keer deden de kinderen uit de groepen 7 van de Bonifatiuschool, de ESV en Roombeek hoofdvestiging mee (zie pagina 23).

Magazine

In het tweede Magazine van 2008 blikt **Ton Geerts**, conservator van het Rijksmuseum Twenthe, vooruit op de tentoonstelling *Bozzetti*, die begin 2009 van start ging. Bozzetti, olieverfschetsen op doek, werden gemaakt ter voorbereiding van altaarstukken, schilderijen of monumentale fresco's gemaakt. In de tentoonstelling zijn ruim 50 bozzetti uit de collectie van de **Alte Galerie am Landesmuseum** in Graz te zien, aangevuld met werken van Rubens en Tiepolo. Verder schreef toneelhistoricus **Anna de Haas** over de toneelpraktijk in de Amsterdamse Schouwburg in de tijd van Cornelis Troost. Kunsthistoricus **Manon Berendse** beschreef de ontwikkelingen in het werk

van Carel Visser en legde verbanden met kunstenaars van de jongere generaties.

FEB

MRT

APR

MEI

JUN

JUL

AUG

SEP

OKT

NOV

DEC

Lezing

Lezing over *Cornelis Troost* door **Frederike Upmeijer**

Op 7 december gaf kunsthistoricus **Frederike Upmeijer** een lezing over ontwikkeling en thematiek in het werk van Cornelis Troost. Hoewel er in Troost's kunst geen spectaculaire stilistische groei van het vroege naar het late werk te onderkennen is, zijn de onderwerpen die hij zich koos wél enigszins chronologisch bepaald. Hij begon met portretten, legde zich vanaf ongeveer 1732 met veel ambitie op de toneelillustratie toe, verwerkte na 1736 motieven uit het buitenleven, en ontdekte in het begin van de jaren veertig een nieuw aandachtsgebied in voorstellingen uit de krijgswereid. Veelzijdigheid was hem eigen. Het is ook die veelzijdigheid die maakt dat er niet alleen van kunsthistorische zijde belangstelling is voor het

werk en leven van Troost, maar ook uit de kringen van cultuurhistorici en portreticografen uit de theaterwereld en de neerlandistiek.

Schilder de Hemel

Schilder de Hemel was een project voor kinderen van 4 tot en met 11 jaar. Voordat er een Tom Tom was, gebruikten de mensen de sterren om de weg te vinden. Kunstenaars zoals van Gogh zagen glinsterende bollen, terwijl anderen paarden, honden, draken en slangen zagen in het heelal. Aan de kinderen werd gevraagd wat zij zelf in de hemel zien. Vervolgens werd een gezamenlijk kunstwerk van de hemel gemaakt. Na afloop mocht elk kind zijn of haar stukje hemel mee naar huis nemen. *Schilder de hemel* vond plaats op zaterdag 13 december en werd begeleid door de kunstenaars **Debbie Voerman** en **Valerie Zwart**.

JAN

FEB

MRT

APR

MEI

JUN

JUL

AUG

SEP

OKT

NOV

DEC

Familievoorste

Familievoorstelling

Oma's RAT in de kerstvakantie

Op dinsdag 23 december speelde Jeugdtheater Sonnevanck voor de laatste keer de voorstelling *Oma's RAT* (zie pagina 28).

JAN

FEB

MRT

APR

MEI

JUN

JUL

AUG

SEP

OKT

NOV

DEC

Colofon

Rijksmuseum Twenthe Jaarverslag 2008

Redactie

Lisette Pelsers

Fotografie

Rik Klein Gotink

Vormgeving

Sepp Bader

Museum voor oude en moderne kunst

Rijksmuseum Twenthe

Lasondersingel 129-131

T 053 4358675

F 053 4359002

E info@rijksmuseumtwenthe.nl

I www.rijksmuseumtwenthe.nl

Openingstijden

dinsdag t/m zondag en feestdagen 11.00-17.00 uur

nieuwjaarsdag en eerste kerstdag gesloten